



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

## ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ε΄ ΚΛΙΜΑΚΙΟ

ΠΡΑΞΗ 379 / 2021

Αποτελούμενο από την Πρόεδρο του Κλιμακίου Θεολογία Γναρδέλλη, Σύμβουλο, και τα μέλη Αικατερίνη Θεοφανίδου και Αντώνιο Φρούντα, Παρέδρους.

Συνήλθε στις 22 Ιουνίου 2021, προκειμένου να ελέγξει τη νομιμότητα του σχεδίου σύμβασης και της διαδικασίας ανάδειξης αναδόχου για την εκτέλεση του έργου της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας «Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων της οδού Ροβιές - Ήλια - Λ. Αιδηψού», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 6.451.612,89 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α., και συμβατικής δαπάνης 2.912.049,41 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.. Ο φάκελος με τα στοιχεία της υπόθεσης υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 10.6.2021 (αριθ. πρωτ. ΕλΣυν 30270), με το 12081/3849/8.6.2021 έγγραφο του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Περιφερειακής Ενότητας (Π.Ε.) Εύβοιας.

Άκουσε την εισήγηση του Παρέδρου Αντωνίου Φρούντα.

**Σκέφθηκε κατά τον νόμο και**

**Αποφάσισε τα ακόλουθα**

**1.** Το σχέδιο σύμβασης του ως άνω έργου, που αφορά στην εκτέλεση, μετά τη λύση της αρχικής εργολαβίας, των εργασιών αυτού, παραδεκτώς εισάγεται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου για την άσκηση ελέγχου νομιμότητας, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 324, 357 και 383 του ν.4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο, τροποποιήσεις στον Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, διατάξεις για την αποτελεσματική απονομή της δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» (Α΄ 127/29.6.2020).

**2.** Η διαδικασία ανάθεσης και η σύναψη της ελεγχόμενης σύμβασης διέπονται από τις διατάξεις του ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α΄ 147) και από τους όρους της οικείας διακήρυξης.

**3.1.** Ο ν.4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» (Α' 147), που τυγχάνει εφαρμογής στην προκείμενη περίπτωση, ως εκ του χρόνου έναρξης της αρχικής διαγωνιστικής διαδικασίας, ορίζει, στο άρθρο 161, με τίτλο «Διακοπή εργασιών – Διάλυση της σύμβασης», « 1. Η σύμβαση διαλύεται από την κοινοποίηση στον ανάδοχο διαταγής του φορέα κατασκευής του έργου για την οριστική διακοπή των εργασιών εκτός αν με τη διαταγή αυτή ορίζεται μεταγενέστερος χρόνος διάλυσης (...). 2. Ο ανάδοχος μπορεί να ζητήσει τη διάλυση της σύμβασης: α) (...) β) Αν οι εργασίες, ύστερα από την έναρξη τους, διακοπούν είτε με διαταγή είτε από υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου για διάστημα μεγαλύτερο των τριών (3) μηνών από την κοινοποίηση της διαταγής διακοπής στην πρώτη περίπτωση ή από την υποβολή ειδικής δήλωσης του αναδόχου στη δεύτερη (...)» και, στο άρθρο 160, «1. Αν ο ανάδοχος δεν εκπληρώνει τις συμβατικές του υποχρεώσεις ή δεν συμμορφώνεται με τις γραπτές εντολές της υπηρεσίας, που είναι σύμφωνες με τη σύμβαση ή το νόμο, κηρύσσεται έκπτωτος από την εργολαβία. 2. (...) 13. Αν, μετά την οριστικοποίηση της έκπτωσης, η προϊσταμένη αρχή αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο έκπτωτος ανάδοχος και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της έκπτωτης εργολαβίας, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και βάσει της προσφοράς που υπέβαλε στο διαγωνισμό. Η σύμβαση εκτέλεσης συνάπτεται εφόσον εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την κοινοποίηση της πρότασης περιέλθει στην προϊσταμένη αρχή έγγραφη και ανεπιφύλακτη αποδοχή της. Η άπρακτη πάροδος της προθεσμίας θεωρείται ως απόρριψη της πρότασης. Αν ο ανωτέρω μειοδότης δεν δεχθεί την πρόταση σύναψης σύμβασης, η προϊσταμένη αρχή προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη, ακολουθώντας κατά τα λοιπά την ίδια διαδικασία. Εφόσον και αυτός απορρίψει την πρόταση, η προϊσταμένη αρχή για την ανάδειξη αναδόχου στο έργο προσφεύγει κατά την κρίση της είτε στην ανοικτή δημοπρασία είτε στη διαδικασία με διαπραγμάτευση, κατά τις οικείες διατάξεις. Η διαδικασία της παραγράφου αυτής δεν εφαρμόζεται μόνο στην περίπτωση που η προϊσταμένη αρχή κρίνει αιτιολογημένα ότι οι παραπάνω προσφορές δεν είναι ικανοποιητικές για τον κύριο του έργου, ενώ μπορεί να εφαρμόζεται αναλογικά και σε περίπτωση ολοκλήρωσης του έργου, ύστερα από αυτοδίκαιη διάλυση της σύμβασης κατόπιν πτώχευσης του αναδόχου ή διάλυση με υπαιτιότητα του κυρίου του έργου κατά τις κείμενες διατάξεις».

**3.2.** Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι, σε περίπτωση διάλυσης της σύμβασης με υπαιτιότητα του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου, η προϊσταμένη αρχή, εφόσον αποφασίσει την ολοκλήρωση του έργου, προσκαλεί τον επόμενο κατά σειρά μειοδότη του διενεργηθέντος διαγωνισμού, στον οποίο αναδείχθηκε ο αρχικός ανάδοχος, και του προτείνει να αναλάβει αυτός το έργο ολοκλήρωσης της εργολαβίας που διαλύθηκε, με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις και με βάση την προσφορά που υπέβαλε στον διενεργηθέντα διαγωνισμό. Η διαδικασία αυτή αποτελεί συνέχεια της προηγηθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας και εντάσσεται σ' αυτήν, με πρόσκληση του επόμενου κατά σειρά μειοδότη (και, αν αυτός αρνηθεί, με πρόσκληση του αμέσως επόμενου μειοδότη), καθίσταται δε αναγκαία για την ολοκλήρωση του έργου, για την εκτέλεση του οποίου έχει ήδη υπογραφεί η οικεία σύμβαση, πλην όμως αυτή διαλύθηκε κατόπιν αίτησης του αρχικού αναδόχου, λόγω υπαιτιότητας του φορέα κατασκευής ή του κυρίου του έργου. Η εν λόγω διαδικασία, η οποία έχει θεσπιστεί για λόγους δημοσίου συμφέροντος, που συνάπτονται με τη διασφάλιση της ολοκλήρωσης της κατασκευής των δημόσιων έργων, δεν αποτελεί περίπτωση προσφυγής σε διαδικασία απευθείας ανάθεσης, δοθέντος ότι η επιλογή του αναδόχου διενεργείται βάσει της προηγηθείσας διαγωνιστικής διαδικασίας και σύμφωνα με το αποτέλεσμα αυτής. Κατά συνέπεια, λαμβάνοντας υπόψη ότι πρόκειται για ρύθμιση του ν.4412/2016, η οποία είναι γνωστή σε όλους του συμμετέχοντες στον διαγωνισμό, με την εφαρμογή της δεν παραβιάζονται οι αρχές της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των οικονομικών φορέων (βλ. Ε' Κλ. 646/2020, πρβλ. νομολογία επί των αντίστοιχων διατάξεων του ν.3669/2008, Ε.Σ. VI Τμ. 804/2012, 3137/2010, Ε' Κλ. 375/2018, 71/2017).

**4.** Από τον έλεγχο των στοιχείων του φακέλου προκύπτουν τα ακόλουθα:

**4.1.** Κατόπιν της 266/2017 θετικής Πράξης προσυμβατικού ελέγχου του παρόντος Κλιμακίου επί της διαδικασίας ανάθεσης και του σχεδίου σύμβασης του έργου με τίτλο «Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων της οδού Ροβιές - Ήλια - Λ. Αιδηψού», προϋπολογιζόμενης δαπάνης 6.451.612,89 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α., χρηματοδοτούμενου από πιστώσεις του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (μέσω της ΣΑΕΠ 066, αριθ. ενάρ. έργου 2016ΕΠ06600007, Υποέργο 11), υπεγράφη η από 17.10.2017 (ΑΔΑ: 6ΖΒΨ7ΛΗ-ΑΧΔ) σύμβαση μεταξύ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και της αναδειχθείσας, κατά τη σχετικώς διενεργηθείσα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.4412/2016, διαγωνιστική διαδικασία, αναδόχου εργοληπτικής επιχείρησης [Α] (σχετ. η 1268/10.7.2017 κατακυρωτική απόφαση της Οικονομικής

Επιτροπής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας), συμβατικής δαπάνης ποσού 2.706.262,85 ευρώ, πλέον Φ.Π.Α., και με προσφερθείσα μέση έκπτωση 58,07%.

**4.2.** Αντικείμενο του ελεγχόμενου έργου αποτελεί η κατασκευή ημιανοιχτών (και σε ορισμένες θέσεις κλειστών) στεγάστρων και τοίχων προστασίας έναντι βροχοπτώσεων, επί των τμημάτων της επαρχιακής οδού Ροβιές - Ήλια - Λ. Αιδηψού, που παρουσιάζουν μεγάλο κίνδυνο για τα διερχόμενα οχήματα λόγω των συχνών κατολισθητικών φαινομένων, όπως οι εργασίες αυτές περιγράφονται αναλυτικά στην οικεία Μελέτη (318/25.6.2010 απόφαση πρώην Νομαρχιακής Επιτροπής της Ν.Α. Εύβοιας).

**4.3.** Ακολούθως, κατόπιν παραλαβής της εγκεκριμένης Μελέτης από τον ανάδοχο, διαπιστώθηκε από αυτόν η ανάγκη ελέγχου και επαλήθευσης αυτής, σύμφωνα με τα εγκεκριμένα σχέδια της Υπηρεσίας, στα οποία αναφέρεται ότι η σύνταξή της βασίστηκε στα στοιχεία της περιορισμένης γεωτεχνικής έρευνας και θα πρέπει να εκτελεστεί ένα εκτενές συμπληρωματικό πρόγραμμα γεωτεχνικών ερευνών, προκειμένου να τεκμηριωθεί η ορθότητα των παραδοχών και λύσεων που υιοθετήθηκαν. Την ανάγκη επαλήθευσης και ελέγχου της μελέτης ο ανάδοχος ανέφερε και με τα 21591/378/29.1.2018 και 256791/6522/6.11.2018 έγγραφα του. Επίσης, μετά από επιτόπιες επισκέψεις στο έργο, ο ανάδοχος ενημέρωσε τη Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Ευβοίας ότι η προσαρμογή των στεγάστρων προστασίας και των πασαλότοιχων στο υφιστάμενο οδόστρωμα της οδού δεν ήταν εφικτή, καθώς, λόγω του υφιστάμενου εδαφικού ανάγλυφου, απαιτείτο η διαμόρφωση πρόσθετων απαραίτητων μέτρων προστασίας, ιδιαιτέρως δαπανηρών, για την απρόσκοπτη και ασφαλή κίνηση των οχημάτων καθώς και την ασφάλεια του εργοταξίου του κατά τη διάρκεια της κατασκευής. Για τους ανωτέρω λόγους, ο ανάδοχος, μετά τον έλεγχο της εγκεκριμένης Μελέτης, υπέβαλε αρχική πρόταση τροποποίησης αυτής στη Διευθύνουσα Υπηρεσία και στη συνέχεια υπέβαλε τη Φ517/22578/ΓΓΑΒΚγγαβκ/20.2.2019 Ειδική Δήλωση Διακοπής Εργασιών του έργου, αναφέροντας ως αιτία διακοπής των εργασιών τους ανωτέρω λόγους (σφάλματα αρχικής Μελέτης, δαπανηρά μέτρα προστασίας για την εκτέλεση του έργου), καθώς και το υψηλό ποσό που δαπάνησε η εταιρεία του για την ανασύνταξη της μελέτης του έργου. Τελικώς ο ανάδοχος υπέβαλε το 221600/6116/4.10.2019 έγγραφο του προς την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, ως Κύριο και Φορέα κατασκευής του έργου, αναφέροντας ότι το ποσό που δαπανήθηκε από αυτόν σε μελετητικό γραφείο, για την πρόταση τροποποίησης της εγκεκριμένης Μελέτης, η οποία περιελάμβανε γεωτρήσεις, τοπογραφικές αποτυπώσεις και τη σύνταξη των

απαραίτητων μελετών, είναι ήδη αρκετά μεγάλο και θα αυξηθεί σημαντικά περαιτέρω με τη σύνταξη της τελικής μελέτης τροποποίησης της εγκεκριμένης μελέτης, που τυχόν απαιτηθεί, από μελετητές που να διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, όπως ορίζεται στις σχετικές διατάξεις του ν.4412/16, και για τους λόγους αυτούς αδυνατεί να προχωρήσει στη συνέχιση της εκτέλεσης του έργου, λαμβανομένου υπόψη και της πολύ μεγάλης έκπτωσης που έδωσε η εταιρεία του (58,07%). Επιπρόσθετα, στο ίδιο έγγραφο του ο ανάδοχος δηλώνει ρητώς, ανεπιφύλακτα και αμετάκλητα ότι, σε περίπτωση που διαλυθεί η σύμβαση από τον Κύριο του έργου και τον φορέα κατασκευής αυτού, σύμφωνα με το άρθρο 161, παρ. 1 του ν.4412/16, παραιτείται από οποιαδήποτε αποζημίωση, που τυχόν προβλέπεται στις σχετικές διατάξεις του ν.4412/16 και ειδικότερα στο άρθρο 163 παρ. 1 και 2, και περιορίζει τις απαιτήσεις του μόνο στην εξόφληση των εργασιών που περιλαμβάνονται στη 2<sup>η</sup> Πιστοποίηση του έργου, ποσού 34.582,40 ευρώ με Φ.Π.Α..

**4.4.** Στη συνέχεια, κατόπιν της 254595/7212/Φ.Ε./12.11.2019 εισήγησης της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Ευβοίας περί αποδοχής της ως άνω αίτησης της [Α], η Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με τη 1964/19.11.2019 απόφασή της αποδέχθηκε την αίτηση της [Α] για τη διάλυση της από 17.10.2017 (ΑΔΑ: 6ΖΒΨ7ΛΗ-ΑΧΔ) σύμβασης.

**4.5.** Ακολούθως, με την 22068/563/29.1.2020 απόφαση του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Ευβοίας εγκρίθηκε το από 27.1.2020 Πρωτόκολλο προσωρινής – οριστικής παραλαβής των εκτελεσθεισών εργασιών, χωρίς άλλη οικονομική αξίωση του αναδόχου, οι δε εκτελεσθείσες εργασίες ανήλθαν στο ποσό των 68.777,95 ευρώ με Φ.Π.Α. και περιλαμβάνουν τη δαπάνη για την εκτέλεση χωματουργικών εργασιών που εγκρίθηκαν με την 1<sup>η</sup> και 2<sup>η</sup> Πιστοποίηση.

**4.6.** Η Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, με την 171/11.2.2020 απόφασή της ενέκρινε τη συνέχιση και ολοκλήρωση του έργου καθώς και την αποστολή πρόσκλησης στον δεύτερο κατά σειρά μειοδοσίας οικονομικό φορέα [Β]. Με το 36874/1058/Φ.Ε./17.2.2020 έγγραφο της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Ευβοίας προσκλήθηκε ο δεύτερος μειοδότης [Β], όπως εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την λήψη της άνω πρόσκλησης υποβάλει έγγραφη ανεπιφύλακτη αποδοχή της σύμβασης κατασκευής του έργου, σύμφωνα με την προσφορά που είχε καταθέσει στον διαγωνισμό, με μέση τεκμαρτή έκπτωση 54,88%. Ο εν λόγω οικονομικός φορέας, με την από 28.2.2020 επιστολή του, δήλωσε ότι αποδέχεται την ως άνω πρόσκληση. Στη συνέχεια, η Διεύθυνση Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Ευβοίας με τη

220100/7019/21.10.2020 πρόσκλησή της κάλεσε τον προσωρινό ανάδοχο να υποβάλει επικαιροποιημένα δικαιολογητικά, τα οποία και υποβλήθηκαν εμπρόθεσμα στις 6.11.2020. Με το από 22.3.2021 πρακτικό της η Επιτροπή του Διαγωνισμού διαπίστωσε την πληρότητα των υποβληθέντων κατά τα ανωτέρω δικαιολογητικών και εισηγήθηκε την κατακύρωση του έργου στην ως άνω εταιρεία.

**4.7.** Κατόπιν τούτων, με την 492/13.4.2021 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (κρίθηκε νόμιμη με την 81105/22.4.2021 απόφαση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Θεσσαλίας – Στερεάς Ελλάδας), εγκρίθηκε το τελευταίο πρακτικό και κατακυρώθηκε η σύμβαση του έργου στην εταιρεία [B], με μέση προσφερόμενη έκπτωση 54,88% και συμβατικό τίμημα 2.912.049,41 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α..

**5.** Με δεδομένα αυτά, καθώς και το γεγονός ότι, κατά του κύρους του ελεγχόμενου διαγωνισμού και των πράξεων και αποφάσεων που τον αφορούν, δεν έχουν ασκηθεί ενστάσεις ή ένδικα βοηθήματα (βλ. το 120797/3848/7.6.2021 έγγραφο του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Τεχνικών Έργων της Π.Ε. Εύβοιας), από τον έλεγχο των υποβληθέντων ενόπιον του Κλιμακίου στοιχείων δεν διαπιστώθηκαν νομικές πλημμέλειες κατά τη διαδικασία ανάδειξης αναδόχου του ελεγχόμενου έργου και, ως εκ τούτου, δεν συντρέχει νόμιμος λόγος που να κωλύει την υπογραφή του υποβληθέντος σχεδίου σύμβασης, το οποίο επισυνάπτεται στην παρούσα Πράξη και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος αυτής, με την επισήμανση ότι το ποσό των εκτελεσθεισών εργασιών, όπως αυτές πιστοποιούνται στο από 27.1.2020 Πρωτόκολλο προσωρινής – οριστικής παραλαβής, πρέπει να αφαιρεθεί από το ποσό του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης, με ανάλογο επανυπολογισμό αυτού.

#### **Για τους λόγους αυτούς**

Δεν κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας και του οικονομικού φορέα [B] για την εκτέλεση του έργου με τίτλο «Αντιμετώπιση κατολισθητικών φαινομένων της οδού Ροβιές - Ήλια - Λ. Αιδηψού», με την αναφερόμενη στο σκεπτικό (σκ. 5) της παρούσας επισήμανση.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ**  
**ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΓΝΑΡΔΕΛΛΗ**

**Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΠΑΡΕΔΡΟΣ**  
**ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΦΡΟΥΝΤΑΣ**